

Z A P I S I – N O T E S

Koroščevo leto 2022

12. maja 2022 je minilo 150 let od rojstva vodilnega slovenskega politika pred drugo svetovno vojno, dr. Antona Korošca. Rojen je bil leta 1872 v Biserjanah. Duhovnik, urednik in politik je svojo politično pot začel v Avstro-Ogrski monarhiji, v kateri je predstavljal med tedanjimi poslanici v dunajskem parlamentu projugoslovansko usmeritev. Zato je 30. maja 1917 v imenu južno-slovanskih poslancev prebral Majniško deklaracijo, ki so jo z okrog 320.000 podpisi podprli Slovenke in Slovenci. Konec 1. svetovne vojne je pomenil razpad Habsburške monarhije, ki je povzročil, da se je velik del slovenskega narodnega ozemlja vključil v prvo jugoslovansko državo. Dr. Korošec je kot predsednik tedaj najmočnejše politične stranke na Slovenskem v Beogradu zasedal številne odgovorne politične položaje. Vrh politične kariere je dosegel leta 1928, ko je bil kot edini Nesrb v celotnem obdobju prve jugoslovanske države izvoljen za predsednika kraljeve vlade. S svojim političnim vplivom in družbenim ugledom je imel pomembno vlogo pri ustanovitvi Univerze v Ljubljani ter Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Leta 1939 je prejel častni doktorat Univerze v Ljubljani za zasluge, ki jih je imel za njeno ustanovitev; hkrati je pred smrtjo postal častni občan 322 občin. Po 2. svetovni vojni je spomin na dr. Korošca zelo hitro utonil v pozabo. Redki so bili posamezniki, ki so se lotili znanstvenega proučevanja njegove zgodovinske vloge. Šele proces osamosvajanja ga je začel ponovno umeščati v zgodovinski kontekst. Še posebej v Občini Sveti Jurij ob Ščavnici se trudimo ohranjati spomin na našega rojaka. Do sedaj smo v sodelovanje z različnimi znanstvenimi institucijami organizirali tri znanstvene simpozije; izdali smo dva zbornika prispevkov, v rojstni hiši uredili spominsko sobo, na kateri je nameščena spominska plošča, odkrili doprsni kip ter po njem poimenovali eno izmed ulic v občinskem središču. Leta 2017 smo soorganizirali edino prireditev v počastitev 100. obletnice Majniške deklaracije, ki sta se je udeležila tudi predsednik države Borut Pahor in kardinal Franc Rode.

10. 2. 2022 je občinski svet Občine Sveti Jurij ob Ščavnici na pobudo Kulturnega društva za zaščito naravne in kulturne dediščine Sveti Jurij ob

Ščavnici razglasil leto 2022 za Koroščevo leto, katerega častno pokroviteljstvo je prevzel predsednik republike Borut Pahor. Organizacijski odbor za izvedbo prireditve sestavljajo Anton Slana (župan Občine Sveti Jurij ob Ščavnici), dr. Feliks J. Bister (zgodovinar), dr. Andrej Rahten (Zgodovinski inštitut Milka Kosa, ZRC SAZU), Boštjan Ošljaj (župnik župnije Sveti Jurij ob Ščavnici), Alojz Štuhec (predsednik OO SLS) in Franc Čuš (predsednik Kulturnega društva za zaščito naravne in kulturne dediščine Sveti Jurij ob Ščavnici).

K sodelovanju so bili povabljeni Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Univerza v Ljubljani, Škofija Murska Sobota, Alma Mater Europaea, Univerzitetna knjižnica Maribor, Osnovna šola Sveti Jurij ob Ščavnici, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, Prleško društvo general Maister, Inštitut dr. Antona Korošca, Ustanova dr. Antona Trstenjaka.

PROGRAM OSREDNJEGA DELA PRAZNOVANJA

14. maj 2022

Sveti Jurij ob Ščavnici: Mednarodni znanstveni simpozij

sodelujoči:

- Andrej Rahten, Koroščeva vloga na dvoru Karadorđevićev,
- Emma Hatto (VB), Korošec, predsednik vlade 1928/29,
- Peter Vodopivec, Korošec, SLS in Bolgari (1918–1940/41),
- Husnija Kamberović (BiH), Korošec in Mehmed Spaho,
- Walter Lukan (A), Krek in Korošec – Korošec in Krek,
- Igor Grdina, Dva kolosa – Šušteršič in Korošec,
- Franc Rozman, Korošec – častni občan Bleda,
- Damir Globočnik (Dobitnik Nagrade Antona Korošca) – Dr. Anton Korošec v očeh karikatur.

15. maj 2022

Sveti Jurij ob Ščavnici: zahvalna maša in svečana akademija

- slavnostni govornik: dr. Ludvik Toplak,
- govornika: dr. Gregor Majdič (rektor Univerze v Ljubljani) in Anton Slana (župan);

ostale prireditve in aktivnosti:

- v letu 2021 je bil objavljen razpis za Nagrado Antona Korošca za najboljši še neobjavljeni avtorski prispevek o Antonu Korošču,
- 17. 2. 2022, Sveti Jurij ob Ščavnici, Novinarska konferenca in javna razglasitev Koroščevega leta,

- 25. 2. 2022, Sveti Jurij ob Ščavnici, Zaključek projekta prleške Atene in predstavitev monografije Sveti Jurij ob Ščavnici – Prleške Atene,
- 10. 5. 2022, Ljubljana, Tiskovna konferenca ob izdaji znanstvene monografije dr. Andreja Rahtena: Anton Korošec slovenski državnik kraljeve Jugoslavije,
- 12. 5. 2022, Maribor (Minoritski samostan), uradna predstavitev znanstvene monografije dr. Andreja Rahtena: Anton Korošec slovenski državnik kraljeve Jugoslavije, Zgodovinski inštitut Milka Kos, ZRC SAZU, Cankarjeva založba,
- 24. 6. 2022, Sveti Jurij ob Ščavnici, proslava ob dnevu državnosti – slavnostni govornik dr. Janko Prunk,
- mesečna predavanja in okrogle mize pri Svetem Juriju ob Ščavnici in v Biserjanah, kjer je v rojstni hiši dr. Antona Korošca urejena spominska soba,
- 14. 12. 2022 – obletnica smrti in zaključek Koroščevega leta,
- izdelava celostne podobe,
- obnova ostrešja rojstne hiše dr. Antona Korošca,
- ponatis faksimile knjige: Andrej Farkaš, dr. Anton Korošec,
- izdaja posebne dvojne številke Časopisa za zgodovino in narodopisje, v katerem so objavljeni prispevki udeležencev mednarodnega simpozija.

Zgodovinska vloga dr. Antona Korošca je bila ob 150-letnici rojstva s pomočjo različnih aktivnosti približana slovenski javnosti. Svoj prispevek smo dodali tudi njegovi rojaki iz Biserjan oziroma Občine Sveti Jurij ob Ščavnici.

Franc Čuš